

OPIS RADNIH ZADATAKA

Ime konsultanta:						
Projekat/Naziv aktivnosti:	USAID/Sweden FARMA II Projekat {Bosna}				Aktivnost#	
Naziv radne aktivnosti:	Jačanje lanca vrijednosti u pčelarstvu putem diverzifikacije proizvoda – sa fokusom na matičnu mliječ					
Vrsta ugovora:	Puno radno vrijeme		Nepuno radno vrijeme		Kratkotrajna tehnička pomoć	X
Državljanstvo konsultanta:			TCN	X	CCN	
Poslodavac:	Cardno Emerging Markets USA, Ltd.					
Konsultant podnosi izvještaj:	Voditelju komponente za podršku privatnom sektoru i Stručnjaku za aromatično i ljekovito bilje i med					
Trajanje angažmana:	Početak: Juni 2018			Završetak: Septembar 2018		
Broj odobrenih dana za ovu poziciju:	Ukupan broj dana: 15 dana		Rad na terenu: 12		Ured: 3	
			Putovanja: 0			

USAID/Sweden FARMA II – Opis projekta

USAID/Sweden FARMA II – Opis projekta USAID i Vlada Švedske su firmi Cardno Emerging Markets USA dodijelili petogodišnji ugovor za implementaciju Projekta razvoja tržišne poljoprivrede II (FARMA II) u Bosni i Hercegovini (BiH). Svrha projekta FARMA II jeste da kreira poljoprivredne i agrobiznis ekonomske mogućnosti za bh. poljoprivrednike i poduzetnike. Projekat USAID/Sweden FARMA II će to postići putem pružanja podrške organizacijama poljoprivrednih proizvođača da usvoje EU i međunarodne poljoprivredne i prehrambene standarde i nove proizvodne tehnike, proizvode nove proizvode visoke vrijednosti i prošire pristup stranim i domaćim tržištima.

Opis zadatka

Pčelarstvo u BiH u velikoj mjeri ovisi o vremenskim uslovima. Posljednjih nekoliko sezona uslovi su bili naročito nepovoljni za pčele, što je rezultiralo smanjenjem broja košnica i znatno nižom proizvodnjom meda. Prema podacima Agencije za statistiku BiH, broj košnica je smanjen sa 410.000 koliko je registrirano 2016. godini na 405.000 u 2017. godini, dok proizvodnja meda pada mnogo većim stopom. Ukupna proizvodnja meda u 2015. godini je iznosila 4.926 tona; u 2016. godini proizvodnja je pala na 3.138 tona, dok je 2017. pala na samo 2.635 tona meda. Ovo je rezultiralo velikim gubicima, te su pčelari morali ulagati više nego što su mogli zaraditi, kako bi barem dijelom spriječili velike gubitke košnica. Shodno tome, povećan je i uvoz meda. U 2016. godini uvoz meda iznosio je 1.249.288 KM (182.151kg), dok je u 2017. vrijednost uvoza porasla na 2.020.410 KM (269.717kg). Više od 70 tona meda je uvezeno po prosječnoj cijeni od 5 KM. Ne postoje podaci o obimu proizvodnje, tržišnim vrijednostima, uvozu ostalih primarnih pčelinjih proizvoda. Nije zabilježen izvoz matične mliječi, pčelinjeg voska, polena niti propolisa.

Kina je priznata kao najveći svjetski proizvođač i izvoznik matične mliječi, sa procijenjenom godišnjom proizvodnjom od 400-500 tona. Skoro sve se izvozi u Japan, Evropu i SAD. Koreja, Tajvan i Japan su takođe važni proizvođači i izvoznici.¹

Kako bi smanjili gubitke i povećali prihode, potrebno je da pčelari rade na diverzifikaciji proizvodnje, te da se prestanu oslanjati samo na proizvodnju meda kao jedinog pčelarskog proizvoda. Značajno je da, dok proizvodnja meda u velikoj mjeri ovisi o vremenskim uslovima, proizvodnja ostalih primarnih pčelinjih proizvoda ne mora nužno ovisiti o vremenu, što može biti važna prednost za proizvođače kada je sezona izuzetno loša i pod utjecajem nepovoljnih vremenskih uslova. Druga prednost je u tome što

¹ <http://www.beeeculture.com/royal-jelly-worker-bee-produced-protein-rich-mothers-milk/>

proizvodnja, na primjer, matične mliječi ili pčelinjeg otrova ne mora biti na štetu proizvodnje meda i obrnuto, pod uslovom da se primjenjuju odgovarajuće pčelarske tehnologije.

Tradicionalno, med se smatra glavnim pčelarskim proizvodom, iako je pčelarstvo mnogo više od toga. Primarna funkcija pčela je oprašivanje različitih usjeva, dok su najpoznatiji primarni proizvodi osim meda matična mliječ, polen, propolis, otrov, vosak, matice, rojevi koji su također i tržišni proizvod. Tržišne informacije o propolisu, matičnoj mliječi i pčelinjem otrovu su oskudne. Maloprodajna cijena 1 g matične mliječi je oko 2 EUR (tržišna cijena u BiH, izvor FARMA II). Da bi se proizveo jedan kilogram matične mliječi, potrebno je isprazniti najmanje 2000 matičnjaka. Obično, pčelari u BiH sakupljaju matičnu mliječ samo povremeno iz prirodnih matičnjaka, tako da ne sakupe više od jednog ili dva grama po košnici. Bez obučanih pčelara i/ili savjetnika iz oblasti pčelarstva koji su u mogućnosti i spremni da posvete znatno više vremena nego što se obično zahtijeva za proizvodnju primarnih pčelinjih proizvoda (osim meda), ovo će ostati neiskorištena prilika za ostvarivanje prihoda. Dobro održavana košnica tokom sezone od 5-6 mjeseci može proizvesti oko 500 g matične mliječi. Pošto je proizvod lako kvarljiv, proizvođači moraju imati brz, neposredan pristup odgovarajućem hladnjaku (npr. kućni frižider ili zamrzivač) u kojem se matična mliječ čuva do prodaje ili do korištenja kao sastojka u drugim proizvodima na bazi meda koji imaju dodanu vrijednost.

Mnogi primarni pčelarski proizvodi nemaju tržište dok se ne dodaju u najčešće korištene proizvode sa dodanom vrijednošću. Čak se i vrijednost primarnih proizvoda može povećati ako se dobro iskoriste miješanjem sa drugim proizvodima na bazi meda, čime se povećava profitabilnost pčelarstva i povećava njegova atraktivnost mlađoj populaciji. Svi proizvodi koji sadrže jedan ili više primarnih pčelinjih proizvoda su proizvodi sa dodanom vrijednošću. Matična mliječ je, zajedno sa pčelinjim otrovom i pergom najcjenjeniji pčelarski proizvod. Određeni broj pčelara u BiH proizvodi matičnu mliječ, ali zbog tehnologije koju koriste ne izvuku najveću korist iz toga. Matična mliječ se koristi u kozmetici, kao dijetetski dodatak ishrani, kao i u tradicionalnoj medicini. Njena proizvodnja je mukotrpan proces koji zahtijeva veliku pažnju i precizan vremenski raspored.

Svrha zadatka

Primarna svrha ovog zadatka je da podrži ciljane proizvodne organizacije iz pčelarskog sektora kako bi diferencirali svoju proizvodnju i započeli sa proizvodnjom drugih proizvoda sa dodanom vrijednošću, zasnovanih na medu. Konsultant će raditi direktno sa registrovanim većim pčelarima (članovima udruženja ili zadruga) koji su zainteresovani da prošire svoja znanja o pčelarskim praksama i novim tehnologijama (naročito o proizvodnji matične mliječi, ali terenske aktivnosti će se iskoristiti za procjenu stanja/interesa u proizvodnji pčelinjeg otrova, perge, polena, propolisa i drugih srodnih proizvoda). Takođe će se uložiti napor da se obuče zainteresovani savjetnici u pčelarskom sektoru kako bi se povećao doseg projektnih intervencija. Ovim zadatkom pčelarske proizvodne organizacije će moći da diverzifikuju svoju proizvodnju radi ublažavanja rizika od nepovoljnih vremenskih uslova i povećanja prihoda. Sekundarna svrha ovog zadatka je razviti materijale za obuku prilagođene farmerima (uključujući video zapise - koje će snimiti osoblje projekta FARMA II), koji se mogu koristiti za podsticanje diverzifikacije i sprečavanje sve veće ugroženosti sektora povećanjem uvoza jeftinog i nisko-kvalitetnog meda i drugih pčelarskih proizvoda.

Predviđene aktivnosti

- Pripremiti i održati 10 teorijskih i praktičnih obuka za 18 korisnika granta iz pčelarskog sektora i/ili njihovih registrovanih dobavljača i najmanje 20 novih korisnika koji su zakonski registrovane proizvodne organizacije, uključujući udruženja pčelara i zadruga (obuke će biti otvorene za pojedinačne pčelare koji nisu registrovani - ali mogu odlučiti da to učine); Svaki trening će obuhvatiti učešće najmanje 5 mladih pčelara i, kad god je to moguće, predstavnike relevantne javne ustanove i/ili savjetnika iz privatnog sektora koji će moći prenijeti znanje široj pčelarskoj zajednici;
- Treninzi će uključivati i teorijsku i praktičnu nastavu; svi materijali za obuku i/ili prezentacije i video zapise iz pčelinjaka će dalje koristiti projekat FARMA II za potrebe obuke;

- Na kraju zadatka, od konsultanta će se očekivati da dokumentuje brzu procjenu trenutne situacije u proizvodnji matične mliječi, tj. koliko pčelarskih proizvodnih organizacija proizvode matičnu mliječ u komercijalne svrhe i kolika je procijenjena godišnja proizvodnja;
- Za identifikovane/postojeće proizvođače matične mliječi, od konsultanta se očekuje da ispita kvalitetu i metode proizvodnje i predloži odgovarajuća poboljšanja.

Očekivani rezultati

Konsultant će održati 10 kombinovanih obuka u učionici i praktičnih treninga tokom 12 dana. Preostala 3 dana se mogu koristiti van terena i bit će dodijeljena isključivo za procjene, pripremu treninga i direktno i/ili online mentorstvo, na temelju potreba pojedinih savjetnika. Konsultant će također pripremiti i dostaviti sljedeće:

- Kratka procjena proizvodnje matične mliječi u BiH (procijenjeni broj proizvođača, proizvedene količine, procjena kvalitete proizvoda, raspoloživi proizvodni program/upotreba matične mliječi u drugim proizvodima, ključne preporuke za poboljšanje proizvodnje matične mliječi, itd.);
- U partnerstvu sa projektom USAID/ Sweden FARMA II utvrditi mjesta i pčelinjake spremne za održavanje praktičnih treninga;
- Detaljni program obuke u učionici i praktičnih treninga treba dostaviti nakon identifikacije pčelinjaka; Pored aktivnosti vezanih za tehnologiju proizvodnje, treninzi trebaju uključivati savjete o očuvanju proizvoda, pakovanju, potražnji na tržištu i iskustvima sa različitim proizvodima s dodanom vrijednošću s matičnom mliječi;
- Održati obuke u učionici i praktične treninge za 18 korisnika granta iz pčelarskog sektora i/ili njihovih registrovanih dobavljača i najmanje 20 novih korisnika koji su zakonski registrovane proizvodne organizacije, uključujući udruženja pčelara i zadruge); Svaki trening će obuhvatiti učešće najmanje 5 mladih pčelara i zainteresovanih savjetnika gdje je to moguće;
- Konsultant će dokumentovati sažetak preporuka za pčelinjake koje je posjetio;
- Koncizan završni izvještaj treba sažeti sve aktivnosti i dokumentovati sve rezultate, uključujući fotografije s događaja i liste polaznika.

Vrijeme i broj odobrenih dana

Za izvršenje ovog zadatka ukupan broj planiranih radnih dana je 15, uključujući procjenu, pripremu za obuke i putovanje, a očekuje se da će se zadatak realizovati u periodu juni-septembar 2018. godine. Od konsultanta se očekuje da u tom razdoblju dva puta doputuje u BiH (ukoliko se angažuje konsultant koji živi van BiH). Također, u tom periodu će možda biti potrebna neka vrsta on-line podrške.

Kvalifikacije i vještine

- Univerzitetska diploma iz oblasti poljoprivrede ili blisko povezana oblast sa pčelarstvom ili odgovarajuće praktično iskustvo (sa renomeom na terenu);
- Najmanje 15 godina relevantnog profesionalnog iskustva u pčelarskom sektoru i najmanje 5 godina praktičnog iskustva u proizvodnji matične mliječi i obukama;
- Odlične analitičke, prezentacijske i komunikacijske vještine;
- Odlične pisane i usmene komunikacijske vještine na jezicima u BiH će se smatrati prednostima.

Podstičemo kvalifikovane kandidate da pošalju popratno pismo, uključujući tri reference i CV.

Rok za prijem prijava je **17. juni 2018. godine.**

Cardno Emerging Markets USA, Ltd je poslodavac koji pruža jednake mogućnosti. Sa svim primljenim informacije će se postupati povjerljivo. Nepotpune prijave neće se razmatrati. Samo kandidati izabrani u uži izbor će biti kontaktirani.